

MINISTRSKA KONFERENCA OB
25. OBLETNICI KONVENCIJE O KRAJINI
SVETA EVROPE

Firence, 28. oktober 2025

Neuradani prevod (podpisana ministrska deklaracija – original v angleščini)

S sprejetjem Konvencije o krajini leta 2000 in poznejšimi priporočili Odbora ministrov je Svet Evrope priznal ključno vlogo krajine na kulturnem, ekološkem, okoljskem, gospodarskem in družbenem področju.

Konvencija predstavlja inovativne okvire za prilagodljivo načrtovanje, ki se razvija v skladu s spreminjanjem načina življenja, razvoja in okolja družb. Ustvarja potrebni prostor za učinkovito obravnavanje nastajajočih globalnih izzivov, vključno s trojno planetarno krizo onesnaževanja, podnebnih sprememb in izgube biotske raznovrstnosti.

Poleg tega kulturne rešitve, zlasti tiste, ki izhajajo iz materialne in nematerialne kulturne dediščine, ponujajo dragocene odgovore za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, hkrati pa pomagajo pri obnovi ekosistemov.

Ključna vloga krajine je bila poudarjena v priporočilih Odbora ministrov- državam članicam, o prispevku Evropske konvencije o krajini k uresničevanju človekovih pravic in demokracije z vidika trajnostnega razvoja“ (CM/Rec(2017)7) in „o izvajanju Konvencije Sveta Evrope o krajini – Krajina in zdravje“ (CM/Rec(2025)1).

Konvencija obravnava krajino kot kolektivni rezultat odnosa med ljudmi in kraji, kot pomembno vez med skupnostmi in njihovim prostorom. Krajina je bistven del okolja, v katerem živijo ljudje, in izraz njihove identitete in raznolikosti, zgodovine ter njihove skupne kulturne in naravne dediščine. Krajina ni zgolj vprašanje ohranjanja, zato zahteva multidisciplinarni in participativen pristop ter ustrezno načrtovanje in upravljanje.

Kakovost krajine vpliva na uresničevanje več temeljnih pravic, določenih v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, v ustreznih protokolih k njej ter v Evropski socialni listini in z njo povezanih pogodbah in protokolih.

V zadnjih 25. letih je Konvencija o krajini sprožila velike korake v razvoju pravnih in političnih okvirov za trajnostno načrtovanje, upravljanje in zaščito krajine na vseh ravneh upravljanja.

Konvencija je služila kot platforma za pripravo smernic in informacijskih orodij, ki temeljijo na izkušnjah, ki so jih delile države pogodbenice, in strokovnem znanju, zbranem od številnih zainteresiranih strani.

V tem kontekstu nagrada za krajino, ki je bila uvedena leta 2008, priznava zgledne politike in pobude na področju krajine, ki jih vodijo lokalne ali regionalne oblasti in nevladne organizacije, ter prispeva k ozaveščanju javnosti o vlogi krajine za blaginjo, identiteto in demokratično sodelovanje.

Napredek, dosežen pri izvajanju Konvencije, vključuje opredelitev in zaščito krajin izjemne kakovosti in pomembnosti, širitev kopenskih in morskih zaščitenej območij, razvoj celostnega pristopa do kulture, narave in upravljanja krajine, povečano medsektorsko usklajevanje,

okrepljeno socialno vključevanje, izboljššan dostop do zdravih krajin in pomembno vključevanje lokalnih skupnosti in zainteresiranih strani v trajnostno upravljanje in načrtovanje krajin.

Konvencija o krajini je tesno povezana tudi z demokratičnim upravljanjem, zlasti prek obveznosti obveščanja in vzpostavitve postopkov za sodelovanje splošne javnosti, lokalnih in regionalnih organov ter drugih strani, ki imajo interes pri opredeljevanju in izvajanju politik na področju krajine. Ta participativni pristop je ključnega pomena ne le za zaščito krajin, ampak tudi za preprečevanje nazadovanja demokracije in ponovno vzpostavljanje zaupanja v institucije. S krepitvijo vloge skupnosti Konvencija spodbuja prostore za javno razpravo in smiselno sodelovanje, zlasti v zvezi z okoljskimi izzivi, ki neposredno vplivajo na življenje ljudi.

Človekove pravice in okolje so tesno povezani. Za obnovo degradiranih območij in con, zlasti opuščanih in degradiranih lokacij ter območij, kjer prihaja do izgube biotske raznovrstnosti in pospešene dezertifikacije kot posledice intenzivnega izkoriščanja tal, s čimer bomo sprožili pozitivne procese za premagovanje okoljskih izzivov. Kot je navedeno v Reykjavíški deklaraciji, ki so jo sprejeli voditelji držav in vlad Sveta Evrope leta 2023, „čisto, zdravo in trajnostno okolje je bistveno za polno uživanje človekovih pravic sedanjih in prihodnjih generacij“.

Okolje se sooča z nepredstavljamim, zaskrbljujočim poslabšanjem, ki vpliva tudi na krajine. Podnebne spremembe predstavljajo nujen globalni izziv, ki ima globoke negativne posledice na krajino in kulturno dediščino; prav tako se izguba biotske raznovrstnosti in onesnaževanje pospešujeta v izredno zaskrbljujočem tempu. Poraba virov se je v zadnjih petdesetih letih potrojila, do leta 2060 pa se pričakuje 60-odstotna rast porabe virov v primerjavi z ravnmi iz leta 2020. Trojna planetarna kriza ogroža varnost preskrbe s hrano, javno zdravje in bistvene koristi, ki jih narava prinaša družbi, hkrati pa ogroža človekove pravice, demokracijo in pravno državo. V tem kontekstu se pojavljajo veliki izzivi in priložnosti za izboljšanje in upravljanje krajin, pri čemer je treba opozoriti na pomembno vlogo Konvencije na kulturnem, ekološkem, okoljskem in socialnem področju.

Kot je navedeno v Deklaraciji iz Reykjavíka iz leta 2023, ima Svet Evrope prek Konvencije o krajini dolgo tradicijo in široko priznane dosežke na področju varstva okolja, okolju prijaznega upravljanja krajine in javnega zdravja, saj ima na voljo orodja in strukture za obravnavanje človekovih pravic in okolja v duhu sodelovanja ter z izmenjavo izkušenj in obetavnih praks.

Glede na zgoraj navedeno mi, ministri in drugi predstavniki držav, ki smo se sestali v Firencah

28. oktobra 2025:

1. PRIZNAVAMO prispevek Konvencije o krajini h kakovosti življenja državljanov in da je pomembno orodje za reševanje izzivov 21. stoletja.
2. nadalje PRIZNAVAMO nujnost dodatnih in potrebnih prizadevanj za zagotovitev in spodbujanje dobre kakovosti krajine ter za preprečevanje škodljivih vplivov okoljskega poslabšanja na človekove pravice, demokracijo in pravno državo.
3. STRINJAJO SE, da bodo Konvencijo o krajini uporabljali kot platformo za večstransko sodelovanje, da bi prispevali k izvajanju „Reykjavíške deklaracije o Svetu Evrope in okolju“.
4. POZDRAVLJAJO sprejetje Strategije Sveta Evrope o okolju in se zavezujejo, da bodo prispevali k uresničevanju njenih ciljev, zlasti z vključevanjem vidikov človekovih pravic in demokratičnega upravljanja v trajnostno načrtovanje, upravljanje in varstvo krajine.

5. V ZVEZI S TEM POUDARJAJO, da je treba raznolikost, enakost, vključevanje in nediskriminacijo spodbujati tako v procesih odločanja kot tudi v njihovih rezultatih, da se zagotovi, da se posebne pravice in potrebe posameznikov in oseb, ki pripadajo ranljivim skupinam in/ali so izpostavljeni diskriminaciji, ustrezno upoštevajo v okviru politike krajine.

6. POZDRAVLJAMO novi demokratični pakt za Evropo, ki ga je uvedel generalni sekretar Svet Evrope, in poudarjamo vlogo Konvencije o krajini v tem kontekstu kot pomembnega instrumenta za spodbujanje demokratičnega upravljanja na več ravneh, okrepitev civilne udeležbe v političnem odločanju in dostop do informacij prek večstranskega in vključujočega pristopa k upravljanju krajine, ki ceni sodelovanje javnosti, aktivno državljanstvo in lokalno sodelovanje.

7. SE STRINJAJO, da je treba nadalje izboljšati in spodbujati postopke za sodelovanje javnosti pri oblikovanju politik na področju krajine kot bistvenega elementa za spodbujanje dobrega upravljanja, soustvarjanja znanja in odzivnih storitev, ki ustrezajo potrebam lokalnega prebivalstva, ob upoštevanju ustreznih instrumentov Sveta Evrope.

8. PRIZNAVAJO potrebo po inovativnih rešitvah za obravnavanje sedanjih okoljskih izzivov, tudi na socialnem, kulturnem in gospodarskem področju, ter opozarjajo na pomen vključevanja krajine v sektorske politike za zagotavljanje skladnosti in podpore celostnega načrtovanja, teritorialne kohezije in trajnostnega razvoja.

9. STRINJAMO SE, da bomo spodbujali trajnostno upravljanje in načrtovanje krajine prek interdisciplinarnih načrtov in projektov, ki jih bodo izvajali pristojni organi v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi in zainteresiranimi deležniki, da bi podprli celovito in uravnoteženo upravljanje rabe zemljišč, ohranjanje in obnovo okolja ter blaginjo družbe. To vključuje zaščito in integracijo kulturnih krajin kot posebnih izrazov zgodovinskega sobivanja človeka in narave, ki predstavljajo temelj identitete skupnosti in bistven del skupne kulturne dediščine Evrope.

10. SPODBUJAMO izmenjavo dobrih praks o uporabi na naravni temelječih rešitev (NBS) za izboljšanje mestnih, podeželskih, obalnih in morskih krajin s trajnostnimi in z viri gospodarno učinkovitimi ukrepi, pri čemer razvijajo tudi ukrepe za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blaženje .

11. IZPOSTAVLJAMO potrebo po okrepljenem sodelovanju z zainteresiranimi deležniki pri reševanju izzivov, ki jih za kakovost krajine predstavlja trojna planetarna kriza, in iskanju inovativnih, trajnostnih rešitev, skladnih s človekovimi pravicami, v korist družb.

Udeleženci ministrske konference se italijanskim organom zahvaljujejo, da so gostili dogodek.